ЗАОЩАДЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ БАНКІВ

PUBLIC SAVINGS IN SUPPORT OF FINANCIAL RESOURCES OF BANKS

УДК 336.72

Коваленко В.В.
д.е.н., професор,
професор кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет
Сергєєва О.С.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри банківської справи
Одеський національний економічний університет

Дослідження фокусується на банківському секторі України задля вивчення процесу побудови ефективної стратегії щодо заощаджень населення до формування ресурсного потенціалу банків. Проведений аналіз динаміки заощаджень населення засвідчив, що депозитна діяльність банків є частиною їх загальної стратегії розвитку, отже, депозитний менеджмент є частиною банківського менеджменту та відіграє щодо нього підпорядковану роль як стосовно його цілей та завдань, так і стосовно комплексу заходів, що забезпечує їх досягнення. Роль заощаджень у формуванні ресурсного потенціалу банків значною мірою диференціюється залежно від особливостей банківських систем. Визначено залежність банківських ресурсів від коштів фізичних осіб, розміщених на депозитних рахунках. Автором запропоновано систему депозитного менеджменту банків та використання додаткового механізму страхування вкладів населення.

Ключові слова: *банки, заощадження населення, ресурсний потенціал, депозитний менеджмент, страхування депозитних вкладів.*

Исследование фокусируется на банковском секторе Украины для изучения процесса построения эффективной стратегии касательно сбережений населения к формированию ресурсного потенциала банков. Проведенный анализ динамики сбережений населения засвидетельствовал, что депозитная деятельность банков является частью их общей стратегии развития, значит, депозитный менеджмент является частью банковского менеджмента и играет по отношению к нему подчиненную роль как касательно его целей и заданий, так и касательно комплекса мер, который обеспечивает их достижение. Роль сбережений в формировании ресурсного потенциала банков в значительной степени дифференцируется в зависимости от особенностей банковских систем. Определена зависимость банковских ресурсов от средств физических лиц, размещенных на депозитных счетах. Автором предложена система депозитного менеджмента банков и использования дополнительного механизма страхования вкладов населения.

Ключевые слова: *банки, сбережения населения, ресурсный потенциал, депозитный менеджмент, страхование депозитных вкладов.*

The study focuses on the banking sector in Ukraine, with the aim of exploring the process of building an effective strategy for saving the population towards the formation of the resource potential of banks. The analysis of the dynamics of population savings has shown that deposit activity of banks is part of their overall development strategy, and therefore, deposit management is a part of banking management and is related to its subordinate role, both in terms of its goals and objectives, and in the part of the complex of measures, which ensures their achievement. In order to ensure the stability of the banking sector, in most developed countries, financial safety net systems are created. These should be attributed: creation of a lender of the last resort, which assumes the main burden of solving liquidity problems of banks; development of a set of measures to regulate the financial condition of banks, as well as prudential supervision, which is usually carried out by central banks; the introduction of a deposit insurance system. The system of insurance of the authorities has the means to provide insurance protection of property interests of depositors and a set of measures to prevent bankruptcies of banks. The effectiveness of the deposit insurance system and its impact on the development of the banking system are determined by: the degree of performance of its functions; completeness of implementation of the basic principles of formation and functioning; objectively conditioned by the adjustment of the system, in accordance with additional principles that ensure its improvement regarding the overall level of economic development in the country; the duration of the functioning of the system and the economic conditions for the implementation of its main functions. In our work, we considered the role of saving people in the formation of financial resources of banks. Analyzing the state of savings of the population, this economic category das connected with the development of the market of deposit services in Ukraine and the strengthening of public confidence in the financial market. The system of insurance of the authorities has the means to provide insurance protection of property interests of depositors and a set of measures to prevent bankruptcies of banks.

Key words: *banks, population savings, resource potential, deposit management, insurance of deposit deposits.*

Постановка проблеми. Функціонування банку як фінансового посередника неможливе без залучення грошових ресурсів, які перебувають у розпорядженні домогосподарств та суб'єктів економічної діяльності. Залучені кошти створюють ресурсну базу для проведення всього спектру операцій, що здійснюють банки в процесі своєї діяльності. Проте спроможність банків ефективно функціонувати та динамічно розвиватися значною мірою залежить від наявної ресурсної бази, а також їх здатності за необхідності залучати додаткові обсяги ресурсів на прийнятих умовах, що характеризує ресурсний потенціал банків.

Саме тому на сучасному етапі розвитку банківського бізнесу в Україні вагомими чинниками формування його ресурсного потенціалу є депозити фізичних осіб, основним джерелом яких є заощадження населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на значущість проблеми формування ресурсного потенціалу банків на основі заощаджень населення ця проблематика знайшла відображення в економічній науці. Питання управління ресурсами та ресурсним потенціалом банків досліджували Г. Азаренкова, О. Барановський, О. Васбренко, І. Вядрова, О. Вовчак, О. Дзюблюк, Л. Кузнєцова, Л. Примостка, С. Реверчук, Н. Шелудько.

Заощадження населення як одне з джерел фінансових ресурсів банків доводять у своїх роботах С. Аржевітін, С. Волосович, О. Добровольска, В. Карковська, А. Оліник.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень за цією проблематикою, залишаються акту-

альними питання оцінювання макроекономічних чинників мотивації домашніх домогосподарств до заощаджень; обґрунтування науково-методичного підходу до визначення впливу депозитів фізичних осіб на активи банків України; поглиблення підходів до формування системи додаткового страхування вкладів населення.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування теоретичних засад формування ресурсного потенціалу банків на основі заощаджень населення та розроблення практичних рекомендацій щодо активізації процесу їх залучення до банків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Заощадження є одним з ключових понять економічної теорії. Зміст та економічну природу цієї категорії вивчали класики та сучасні науковці, досліджуючи природу національного доходу, інвестицій та економічного зростання.

В розвитку економічної теорії заощаджень доцільно виокремити чотири етапи:

– класична політекономія, в якій обґрунтована система поглядів на проблеми розподілу доходів, визначення проблеми споживання та заощаджень;

– маржиналізм, де розкрито проблеми взаємозв'язку процента й ролі заощаджень у розвиток економіки;

– кейнсіанська школа, коли було системно визначено особливе місце категорії «заощадження» серед фундаментальних економічних категорій;

– монетаризм, за якого заощадження розглядаються у взаємозв'язку з доходами.

Серед сучасних теорій вирізняється біхевіористська (поведінкова) економічна теорія, яка розглядає вплив психологічних феноменів на прийняття людьми економічних рішень. Підтримуючи основні традиції класиків та кейнсіанців щодо важливості психологічних факторів під час здійснення економічної діяльності, представники цієї теорії не погоджуються з тезою про раціональну поведінку індивідуумів у кожній ситуації [1, с. 84–86].

Серед вітчизняних економістів найбільш вдалим є визначення заощаджень, запропоноване М. Алексеєнком [2, с. 8], за якого заощадження є частиною сукупних доходів суб'єктів економіки (населення, підприємств та держави), що не використана на споживання, сплату податків та неподаткових платежів, а також призначена для забезпечення потреб у майбутньому.

Т. Кізима зазначає, що заощадження – «це, передусім, складна і багатогранна економічна категорія, яка характеризує відносини, що виникають всередині домашнього господарства та між іншими економічними суб'єктами (підприємствами, інституціями фінансового ринку, державою) з приводу розподілу отриманих доходів та формування відповідних фондів грошових коштів, покликаних забезпечувати споживання або зростання доходів їхніх власників у майбутньому» [3, с. 201].

Подібного висновку дійшла також Л. Примостка. Дослідивши різні погляди на поняття «заощадження», науковець запропонувала тлумачити їх як «частину чистих сукупних доходів населення, яка формується за рахунок скорочення особистих витрат, спрямовується на нагромадження фінансових і нефінансових активів, є власністю економічного суб'єкта та призначена для підвищення його споживчого стандарту в майбутньому» [12, с. 21]. Водночас Л. Примостка зазначає, що заощаджувальна поведінка населення має психологічне забарвлення. Через це не існує єдиної відповіді на питання про те, що спонукає до заощадження загалом та до вибору певного виду активу зокрема.

Узагальнюючи згадані підходи, зазначимо, що сучасна економічна теорія дає кілька трактувань заощаджень:

1) заощадження – це частина доходу, що не використана на поточні споживчі потреби в певний період часу; збільшення поточних витрат населення приводить до зменшення заощаджень та знижує його довгострокову фінансову стійкість; навпаки, збільшення заощаджень зумовлює скорочення поточного споживання;

2) заощадження – це частина доходу, що накопичується та призначена для задоволення потреб у майбутньому; в основі заощаджень лежить добровільне відкладання грошових коштів задля задоволення потреб, а саме забезпечення подальшого споживання або отримання додаткового доходу;

3) заощадження – це витрати, пов'язані зі збільшенням особистого майна; кошти, призначені для накопичення, можуть бути вкладені в різні види фінансових та нефінансових активів [4, с. 20–21].

Роль заощаджень у формуванні ресурсного потенціалу банків значною мірою диференціюється залежно від особливостей банківських систем. Досліджуючи диференціацію ролі заощаджень населення у формуванні ресурсного потенціалу банків, робимо висновок, що залежність банківських ресурсів від коштів фізичних осіб, розміщених на депозитних рахунках, перебуває під впливом низки чинників.

Залежність ресурсної бази банку від заощаджень населення перебуває в безпосередньому зв'язку з багатьма чинниками, найважливішими з яких, на наш погляд, є поточна кон'юнктура ринку кредитно-депозитних послуг, напрям спеціалізації банківської установи, ступінь розвитку ринку зовнішніх запозичень для банків (рефінансування, міжбанківські кредити та облігаційні позички), рівень розвитку регіональної мережі філій та представництв банку, а також його активність щодо обслуговування населення; регіон розташування банку, рівень стабільності фінансової системи

(зокрема, довіра населення до банків), стадія ділової активності в країні та стан нормативно-правового регулювання банківської діяльності.

Заощадження населення – це важливий економічний показник, що вимірюється перевищенням поточних доходів над поточними витратами. Рішення громадян щодо розподілу свого доходу на витрати й заощадження, а також форми здійснення останніх безпосередньо позначаються на збільшенні економічних можливостей держави, що в результаті сприяє підвищенню добробуту людей [5, с. 39].

Дослідження динаміки й факторів формування доходів, витрат і заощаджень населення – це важливий етап виявлення тенденцій та закономірностей формування ресурсної бази банків. Насамперед звернемось до виявлення загальних тенденцій у формуванні доходів населення (рис. 1).

Як свідчать дані рис. 1, протягом 2009–2018 рр. більш ніж 4/5 усіх доходів формується за рахунок заробітної плати, соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансфертів (у 2018 р. їх було 49,6%), а лише близько 14,8% – за рахунок прибутку та змішаного доходу й доходів від власності. Таке співвідношення, з одного боку, свідчить про досить високу залежність добробуту населення від допомог та виплат з боку держави, а з іншого боку, підтверджує підвищення частки бідного населення, відсутність в Україні середнього класу, доходи якого більшою мірою формуються від власного бізнесу, об'єктів нерухомості, цінних паперів, майнових прав тощо.

Мотивація населення до заощаджень характеризується не тільки доходами, але й витратами (рис. 2).

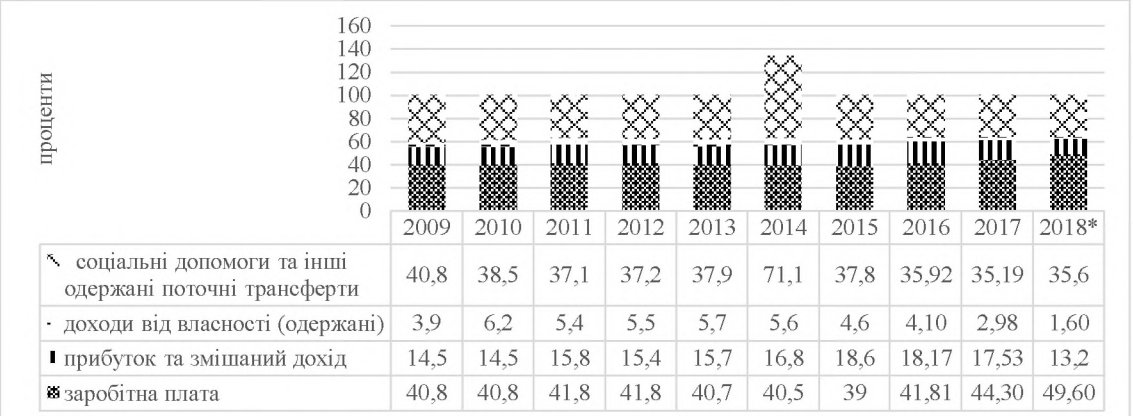
Аналізуючи структуру сукупних витрат домогосподарств за 2018 р., можемо зробити висновок, що майже весь дохід сім'ї витрачається на споживання (87,6%), що стримує споживання інших послуг, отже, витрат на освіту, відпочинок, розваги, заощадження тощо. Це все приводить до зменшення добробуту домогосподарств, що впливає на неефективне формування та використання їх фінансових ресурсів.

Якщо проаналізувати структуру та динаміку заощаджень населення (рис. 3), то можна дійти висновку, що заощадження населення мають тенденцію до збільшення, окрім позиції, яка стосується отриманих позик та заощаджень в іноземній валюті.

Як свідчать дані табл. 1, динаміка обсягів доходів та заощаджень населення протягом досліджуваного періоду є неоднозначною. При цьому доходи населення зростали стабільно, а заощадження до 2013 р. мали зростаючу динаміку, а з 2014 р. мали негативну тенденцію, що можна пояснити політичною кризою.

З динаміки відношення заощаджень населення до доходів видно, що питома вага заощаджень у сукупності доходів коливається від -0,52% до 14,7%, що фактично характеризує схильність населення України до заощаджень. При цьому слід виділити певні закономірності, які характеризують схильність населення України до заощаджень залежно від економічного стану української економіки.

Ситуація зі схильністю до заощаджень загалом має негативну тенденцію, яку можна пояснити фінансовою та політичною кризою, адже, як можна побачити з рис. 5, зовнішні потрясіння мають значний вплив на схильність населення до заощаджень. Після фінансової кризи населення почало скорочувати свої заощадження порівняно з доходами. Після кризи спостерігається невелика тенденція до збільшення заощаджень, а після політичної кризи цей показник починає приймати від'ємне значення, тобто населення не заощаджує, а використовує раніше заощадженні кошти.

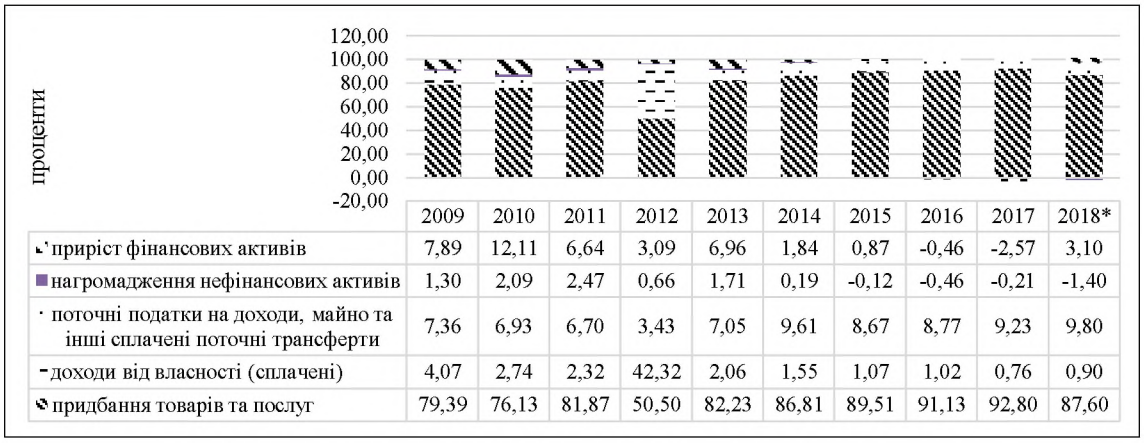

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти	40,8	38,5	37,1	37,2	37,9	71,1	37,8	35,92	35,19	35,6
доходи від власності (одержані)	3,9	6,2	5,4	5,5	5,7	5,6	4,6	4,10	2,98	1,60
прибуток та змішаний дохід	14,5	14,5	15,8	15,4	15,7	16,8	18,6	18,17	17,53	13,2
заробітна плата	40,8	40,8	41,8	41,8	40,7	40,5	39	41,81	44,30	49,60

Рис. 1. Структура доходів населення за 2009–2018 рр., %

* дані наведені станом на II квартал 2018 р.

Джерело: розраховано авторами за матеріалами джерела [6]

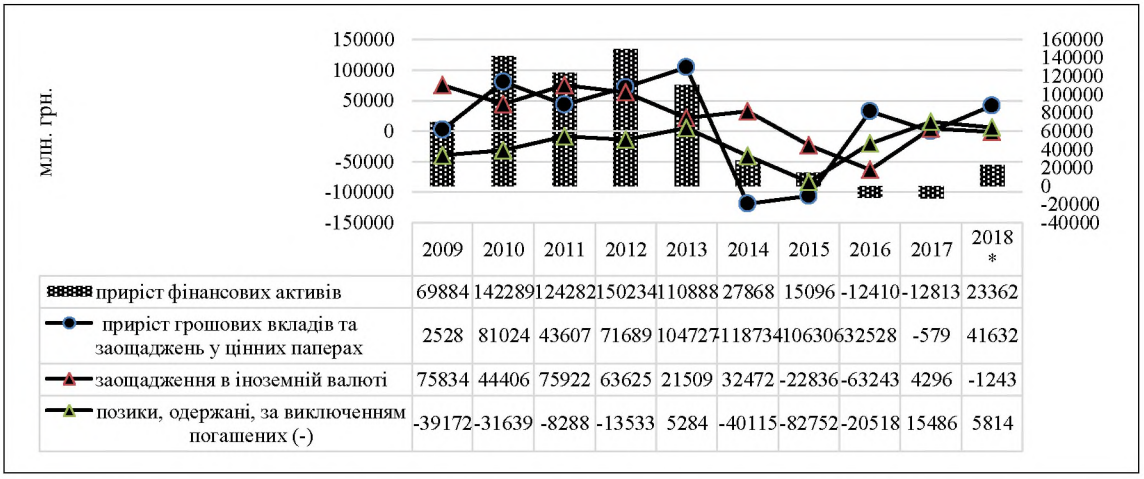

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
приріст фінансових активів	7,89	12,11	6,64	3,09	6,96	1,84	0,87	-0,46	-2,57	3,10
нагромадження нефінансових активів	1,30	2,09	2,47	0,66	1,71	0,19	-0,12	-0,46	-0,21	-1,40
поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти	7,36	6,93	6,70	3,43	7,05	9,61	8,67	8,77	9,23	9,80
доходи від власності (сплачені)	4,07	2,74	2,32	42,32	2,06	1,55	1,07	1,02	0,76	0,90
придбання товарів та послуг	79,39	76,13	81,87	50,50	82,23	86,81	89,51	91,13	92,80	87,60

Рис. 2. Структура витрат населення України за 2009–2018 рр., %

* дані наведені станом на II квартал 2018 р.

Джерело: розраховано авторами за матеріалами джерела [6]

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 *
приріст фінансових активів	69884	142289	124282	150234	110888	27868	15096	-12410	-12813	23362
приріст грошових вкладів та заощаджень у цінних паперах	2528	81024	43607	71689	104727	118734	10630	632528	-579	41632
заощадження в іноземній валюті	75834	44406	75922	63625	21509	32472	-22836	-63243	4296	-1243
позики, одержані, за виключенням погашених (-)	-39172	-31639	-8288	-13533	5284	-40115	-82752	-20518	15486	5814

Рис. 3. Структура та динаміка заощаджень населення України за 2009–2018 рр., млн. грн.

* дані наведені станом на II квартал 2018 р.

Джерело: розраховано авторами за матеріалами джерела [6]

Як свідчать дані табл. 2, якщо наприкінці 2009 р. обсяг грошового агрегату М0 складав 157 029 млн. грн., то станом на 1 червня 2018 р. цей показник перевищив 346 364 млн. грн., частину з яких становлять кошти населення, які за відповідних умов можуть перетворитись на банківський ресурс.

Згідно з дослідженнями, проведеними А. Сидоровою [8, с. 160–161], прогноз сукупних середньомісячних доходів та витрат на одне домогосподарство за різними моделями, а саме трендовими, адаптивними та авторегресійними, є найбільш адекватним за адаптивними моделями З. Хелвіга (рис. 4). Проте вірогідність прогнозних показників малоймовірна, тому що у 2016 р. ситуація в країні трохи покращилась. Реальний ВВП зріс порівняно з 2015 р. на 2,3%, у 2017 р. розмір мінімальної заробітної плати підвищено до 3 200 грн., а розмір пенсії за віком – до 1 808,90 грн.

Узагальнюючи результати дослідження, констатуємо, що з огляду на роль заощаджень у суспільстві саме стан заощаджень населення відображає процеси загальноекономічного розвитку України, зокрема соціальні аспекти, а також становлення фінансової та банківської систем.

Задля забезпечення стабільності банківського сектору у більшості розвинених країн світу створюються системи “financial safety net”, які передбачають створення кредитора останньої інстанції, який бере на себе основний тягар вирішення проблем ліквідності банків (цю роль, як правило, виконують центральні банки); розроблення комплексу заходів з регулювання фінансового стану банків, а також пруденційний нагляд, який здійснюється, як правило, центральними банками; введення системи страхування вкладів (далі – ССВ), що виконує, окрім забезпечення страхового захисту

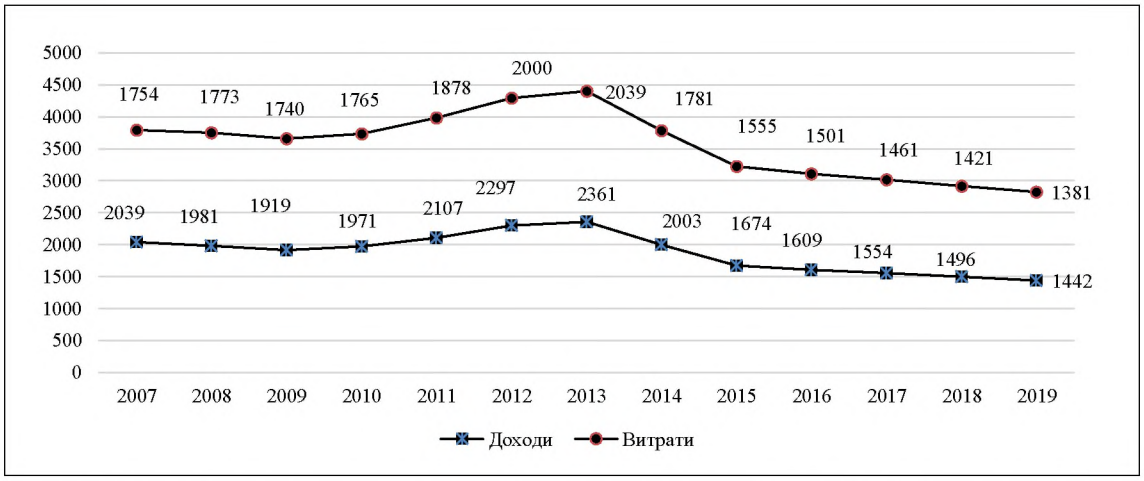

Рис. 4. Теоретичні значення реальних сукупних середньомісячних доходів та витрат на одне домогосподарство за 2007–2019 рр., тис. грн.

Джерело: [8, с. 161]

Таблиця 1

Динаміка доходів, витрат і заощаджень населення в Україні протягом 2005–2017 рр. (млрд. грн.)

Рік	Доходи населення	Витрати населення	Заощадження населення	Питома вага заощаджень у доходах, %
2005	381,4	335,8	45,7	11,98
2006	472,1	427,9	44,2	9,36
2007	623,3	575,5	47,8	7,67
2008	845,6	793,6	52,0	6,15
2009	894,3	813,9	80,4	8,99
2010	1 101,2	939,3	161,9	14,70
2011	1 266,8	1 143,6	123,1	9,72
2012	1 457,8	1 353,2	104,6	7,18
2013	1 548,7	1 432,5	116,2	7,50
2014	1 516,8	1 486	30,8	2,03
2015	1 735,9	1 723	12,9	0,74
2016	1 989,8	2 007,7	-17,9	-0,90
2017	2 475,8	2 544,8	-12,8	-0,52
2018*	758,6	856,9	46,2	6,09

* дані наведені станом на II квартал 2018 р.

Джерело: розраховано авторами за матеріалами джерела [6]

Таблиця 2

Динаміка грошових агрегатів України за 2009–2018, млн. грн.

Рік	М0	М3	М0/М3, %
2009	157 029	487 298	32,22
2010	182 990	597 872	30,61
2011	192 665	685 515	28,11
2012	203 245	773 199	26,29
2013	237 777	908 994	26,16
2014	282 947	956 728	29,57
2015	282 673	994 062	28,44
2016	314 394	1 102 700	28,51
2017	332 542	1 208 859	27,51
2018*	346 364	1 229 792	28,16

* дані наведені станом на II квартал 2018 р.

Джерело: розраховано авторами за матеріалами джерела [7]

майнових інтересів вкладників, цілий комплекс функцій щодо попередження банкрутств банків.

Ефективність ССВ та її вплив на розвиток банківської системи визначаються ступенем виконання ССВ своїх функцій (економічної, соціальної та юридичної); повнотою реалізації основних принципів формування та функціонування ССВ; об'єктивно обумовленим коригуванням ССВ відповідно до додаткових принципів, що забезпечують її вдосконалення щодо загального рівня розвитку економіки в країні; тривалістю функціонування ССВ та економічними умовами реалізації її основних функцій.

В Україні для захисту депозитів населення функціонує система гарантування вкладів. Відповідальним за неї виступає Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Однією з важливих подій 2012 р. стало прийняття Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [9].

Представлений Закон суттєво змінив функції Фонду, надавши повноваження для виведення неплатоспроможних банків з ринку, зокрема здійснювання функції щодо тимчасової адміністрації та ліквідації неплатоспроможних банків через його уповноважену особу; прискорення процесу прийняття рішень виведення банку з ринку та скорочення терміну виплат відшкодування за вкладами неплатоспроможних банків. На 1 грудня 2018 року налічуються 78 учасників Фонду. Аналізуючи діяльність Фонду, звертаємо увагу на те, що повернення коштів більшістю вкладників у межах гарантованого розміру відшкодування не змінювалось (200 000 грн.) Як свідчить досвід існування систем гарантування вкладів у зарубіжних країнах, найбільш ефективними є саме змішані моделі, в яких мінімальне обов'язкове гарантування депозитів (аналог українського ФГВФО) доповнюється системою ринкового страхування на основі залучення страхового капіталу. З урахуванням вищезазначеного пропонується використовувати комбіновану систему гарантування депозитних вкладів населення в Україні, в якій система базового гарантування вкладів на суму до мінімального ліміту через ФГВФО доповнюється системою додаткового гарантування вкладів на суму більше ліміту через систему страхового ринку (рис. 5).

Регулювання другого рівня системи захисту депозитів підпадатиме під діяльність Національної Комісії з державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні. Стратегічними цілями створення в Україні другого, додаткового, рівня системи захисту депозитних вкладів фізичних осіб є:

– виведення населення України на принципово новий рівень довіри до банківської системи; завданням створення додаткового захисту депозитів населення є демонстрація вкладникам, що їх заощадження на банківських рахунках захищені надійно та повною мірою, не мають будь-яких лімітів та обмежень; при цьому кожному вкладнику на 100% гарантоване негайне повернення коштів та нарахованих відсотків на вимогу (за умови закінчення терміну дії депозитного договору) навіть за умови нестійкого стану не просто окремого банку, а всієї банківської системи;

– підвищення привабливості банківських вкладів як інструмента збереження та примноження перш за все значних за обсягом сум заощаджень (понад 200 тис. грн.); так, за рахунок додаткової та безумовної гарантованості це має зробити депозитні вклади більш конкурентоспроможними порівняно з альтернативними шляхами розміщення великих сум заощаджень фізичних осіб, якими нині є придбання бізнес-активів, житлової та комерційної нерухомості.

Висновки з проведеного дослідження. За результатами проведеного наукового дослідження можна зробити такі висновки.

Заощадження є одним з ключових понять економічної теорії. Зміст та економічну природу цієї категорії вивчали класики та сучасні науковці, досліджуючи природу національного доходу, інвестицій та економічного зростання.

Сучасний механізм залучення заощаджень населення в процес економічного зростання в Україні характеризується такими особливостями: тоді як господарюючі суб'єкти здійснюють пошук доступних джерел фінансування інвестицій, значна частина заощаджень накопичується у формі національної та іноземної валюти.

У сучасній ринковій економіці банківська система є вагомим чинником забезпечення та підтримки стабільного економічного зростання, що знаходить свій прояв у підвищенні загальної ділової активності в країні, збільшенні виробництва товарів та послуг, зростанні обсягів зовнішньої торгівлі національних суб'єктів господарювання. Банківський сектор, реалізуючи функцію акумулювання внутрішнього інвестиційного потенціалу країни, через ефективний перерозподіл фінансових ресурсів має стимулювати підвищення ВВП та зростання життєвого рівня населення. Ключовою передумовою реалізації банківською системою функції стимулювання економічного зростання в країні є наявність у неї достатньої ресурсної бази, фундаментальним джерелом якої стають заощадження населення, залучені до банків у вигляді депозитів фізичних осіб.

На сучасному етапі розвитку банківського бізнесу використовуються переважно коротко- та середньострокові депозити населення, що не тільки зумовлює строкову незбалансованість активів та пасивів банків, але й вимагає запровадження системних дій зі стабілізації зазначеного джерела. Як переконливо доводить світова та вітчизняна практика, одним з дієвих засобів стабілізації депозитів як джерела банківських ресурсів

Рис. 5. Комбінована система гарантування депозитних вкладів в Україні

Джерело: складено авторами за матеріалами джерел [10–12]

є надання додаткових гарантій надійності та безпеки вкладникам, що досягається через страхування депозитних вкладів.

Доцільним є запровадження комбінованої системи гарантування депозитних вкладів населення в Україні, в якій система базового гарантування вкладів на суму до мінімального ліміту через ФГВФО доповнюється системою додаткового гарантування вкладів на суму більше ліміту через систему страхового ринку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ватаманюк О. Заощадження в економіці України: макроекономічний аналіз : монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 536 с.

2. Алексеєнко М. Капітал банку: питання теорії і практики : монографія. Київ : КНЕУ, 2001. 276 с.

3. Кізима Т. Заощадження домашніх господарств: сутнісно-теоретичні та класифікаційні аспекти. *Формування ринкових відносин в Україні.* 2010. № 10 (113). С. 200–206.

4. Примостка Л., Шевалдіна В. Заощадження населення України: формування та залучення в банки : монографія. Київ : КНЕУ, 2014. 234 с.

5. Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли. Москва : Прогресс, 1968. 598 с.

6. Доходи та витрати населення України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/gdn/dvn/dvn_u/arh_dvn2018.html (дата звернення: 18 січня 2019 року).

7. Грошово-кредитна статистика. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1 (дата звернення: 25 січня 2019 року).

8. Сидорова А., Коваленко А. Доходи та витрати населення: статистичне оцінювання, моделювання та прогнозування. *Фінанси, облік, банки.* 2017. № 1 (22). С. 154–162.

9. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України, затверджений Верховною Радою України від 3 лютого 2012 р. № 4452-VI. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4452-17 (дата звернення: 30 січня 2019 року).

10. Про банки і банківську діяльність : Закон України, прийнятий Верховною Радою України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html (дата звернення: 30 січня 2019 р.).

11. Cull R. The effect of deposit insurance on financial depth: a cross-country analysis. Washington : World Bank. 1998. 30 p.

12. Вядрова І., Добровольська О. Система додаткового страхування вкладів як чинник зростання ресурсного потенціалу вітчизняних банків. *Актуальні проблеми економіки.* 2016. № 1 (175). С. 268–276.

REFERENCES:

1. Vatamanyuk O. (2007). Zaoshchadzhennya v ekonomitsi Ukrayiny: makroekonomichnyy analiz [Savings in the economy of Ukraine: macroeconomic analysis]. L. : LNU im. I. Franka. 536 p. (in Ukrainian).

2. Alekseyenko M. (2001). Kapital banku: pytannya teoriyi i praktyky [Capital of the bank: questions of theory and practice]. K. : KNEU. 276 p. (in Ukrainian).

3. Kizyma T. Zaoshchadzhennya domashnikh hospodarstv: sutnisno-teoretychni ta klasyfikatsiyni aspekty [Savings of households: essentially theoretical and classification aspects]. Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini. No. 10 (113). S. 200–206.

4. Prymostka L., Shevaldina V. (2014). Zaoshchadzhennya naselennya Ukrayiny: formuvannya ta zaluchennya v banky [Savings of the population of Ukraine: formation and involvement in banks]. K. : KNEU. 234 s. (in Ukrainian).

5. Seligmen B. (1968). Osnovnyye techeniya sovremennoy ekonomicheskoy mysli. M. : Progress. 598 s. (in Russian).

6. Dokhody ta vytraty naselennya Ukrayiny [Revenues and expenditures of the population of Ukraine]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/gdn/dvn/dvn_u/arh_dvn2018.html (accessed: 18 January 2019).

7. Hroshovo-kredytna statystyka [Monetary statistics]. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1 (accessed: 25 January 2019).

8. Sydorova A., Kovalenko A. (2017). Dokhody ta vytraty naselennya: statystychne otsinyuvannya, modelyuvannya ta prohnozuvannya [Income and expenditure of the population: statistical estimation, modeling and forecasting]. Finansy, oblik, banky. No. (22). S. 154–162.

9. Pro systemu harantuvannya vkladiv fizychnykh osib [On the system of guaranteeing deposits of individuals]. Zakon Ukrayiny, zatverdzhenyy Verkhovnoyu Radoyu Ukrayiny vid 3.02.2012 № 4452-VI. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4452-17 (accessed: 30 January 2019).

10. Pro banky i bankivs'ku diyal'nist' [On Banks and Banking]. Zakon Ukrayiny, pryynyatyy Verkhovnoyu radoyu Ukrayiny vid 07.12.2000 № 2121-III. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html (accessed: 30 January 2019).

11. Cull R. (1998). The effect of deposit insurance on financial depth: a cross-country analysis. Washington : World Bank. 30 p. (in English).

12. Vyadrova I., Dobrovol's'ka O. (2016). Systema dodatkovoho strakhuvannya vkladiv yak chynnyk zrostannya resursnoho potentsialu vitchyznyanykh bankiv [The system of additional deposit insurance as a factor in the growth of resource potential of domestic banks]. Aktual'ni problemy ekonomiky. No. (175). S. 268–276.

Kovalenko Viktoriya
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor Department of Banking
Odessa National Economic University
Sergeeva Olena
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Banking
Odessa National Economic University

PUBLIC SAVINGS IN SUPPORT OF FINANCIAL RESOURCES OF BANKS

The purpose of the article. This study focuses on the banking sector in Ukraine, with the aim of exploring the process of building an effective strategy for saving the population towards the formation of the resource potential of banks.

Functioning of the bank as a financial intermediary is impossible without attracting the cash resources available to households and economic entities. The attracted funds create a resource base for conducting the entire spectrum of transactions carried out by banks in the course of their activities.

Methodology. The purpose of the paper is to substantiate the theoretical foundations of the formation of resource potential of banks based on population savings and to develop practical recommendations for activating the process of their involvement in banks.

The savings are one of the key concepts in economic theory. In the development of economic theory of savings, four stages are distinguished. The concept of classical political economy has based on a system of views on the problem of income distribution, the definition of the problem of consumption and savings. The theory of marginalism was to reveal the problem of the relationship of interest and the role of savings in the development of the economy. The Keynesian school was intended to systematically identify a special category of "savings" among the fundamental economic categories. The theory of monetarism – savings are considered in conjunction with income.

Population savings are an important economic indicator, measured by excess of current incomes over current expenses. Citizens' decisions regarding the distribution of their income to expenses and savings affect the increase of economic opportunities of the state, which in the end contributes to improving the well-being of people.

Practical implications. The analysis of the dynamics of population savings has shown that deposit activity of banks is part of their overall development strategy, and therefore, deposit management is a part of banking management and is related to its subordinate role, both in terms of its goals and objectives, and in the part of the complex of measures, which ensures their achievement.

In order to ensure the stability of the banking sector, in most developed countries, financial safety net systems are created. These should be attributed: creation of a lender of the last resort, which assumes the main burden of solving liquidity problems of banks; development of a set of measures to regulate the financial condition of banks, as well as prudential supervision, which is usually carried out by central banks; the introduction of a deposit insurance system.

Value/originality. In our work, we considered the role of saving people in the formation of financial resources of banks. Analyzing the state of savings of the population, this economic category das connected with the development of the market of deposit services in Ukraine and the strengthening of public confidence in the financial market. The system of insurance of the authorities has the means to provide insurance protection of property interests of depositors and a set of measures to prevent bankruptcies of banks.